

OBSAH

M. Jakšová: NOC buduje digitalizačné pracovisko	2
L. Hallon, M. Holečko: Rok kresťanskej kultúry 2010 na Slovensku	4
Š. Cifra: Výročia v októbri a novembri 2010	5
J. Jamriška: Hečkova Súča 2010	9
K. Babčáková: Detský folklórny festival Pod Likavským hradom	10
F. Mach: Zasadnutie AICES v Trenčíne	12
A. Císar: Žitnoostrovské pastelky v D. Strede	14
N. Oravcová: Galaprogram na 20. sneme ZMOS	16
REFLEXIA KULTÚRY – PRÍLOHA NÁRODNEJ OSVETY	
J. Strelková: Inštitucionálna báza kultúry v SR	21
R. Čornaničová: Potreba vytvoriť moderný výkladový a terminologický slovník	26
L. Hallon: Využívanie voľného času stredoškolskou mládežou	31
Publikácie NOC z oblasti vzdelávania	36
J. Soukupová: Najúspešnejší agroturistický projekt na Slovensku	37
Mach: Jubileum keramikára I. Bizmayera	39
J. Svetlovská: Divertimento Musicale; Cantate Domino v Dunajskej Strede; Handbells and Spirit Bells na Slovensku; Stretnutie s P. Glockom	40
M. Kosmályová: Dni fotografie v Leviciach	42
H. Tomondyová: Košické AMFO 2010	43
E. Walterová: Modra je mestom rodolubov a umelcov (zhovára sa N. Wechterová)	44
P. Vrablec: Výstava v Múzeu M. Tillnera v Malackách; Deň múzeí a galérií v Malackách	45
M. Petrová, J. Bernáthová: Buď pozdravená, Štiavnica!	46
H. Jurasovová: Spomienka na folkloristku E. Medveckú	47
A. Popluhár: Ocenení drevorezbáři z Galanty	48
J. Hvojníková: Výstava Korene a výhonky v Prievidzi	49
K. Habovštiaková: Jazykové okienko (označovanie hlavy štátu, inštitúcie a písanie veľkých počiatočných písmen)	50
B. Formánek: Slovenskí šachoví skladatelia (A. Pongrácz)	51
T. Kandriková: Úspech Liptákov na CINEAMA 2010	51
I. Zuskinová: Tradičná ľudová kuchyňa z Liptovských Sliáčov	52
N. Oravcová: Mozaika miestnej kultúry v apríli a máji 2010	53
I. Kolenič: Láska, báseň (vybral Š. Cifra)	

Význam nehmotného kultúrneho dedičstva v spoločnosti 21. storočia

Nehmotné kultúrne dedičstvo predstavuje jedinečné a nenahraditeľné bohatstvo každého spoločenstva – priamo sa podieľajúce na kreovaní a zušľachtovaní vedomia a kultúrnej identity jeho členov. Nie náhodou sa jeho záchrana a podpora čoraz viac dostáva do sústredenej pozornosti Organizácie spojených národov i Európskej únie. Význam nehmotného kultúrneho dedičstva bol deklarovaný Generálnou konferenciou OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) v Paríži až 17. októbra 2003 v Dohovore na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva. UNESCO ho pritom vníma ako hnciu silu kultúrnej rozmanitosti a záruky trvalo udržateľného rozvoja, ako je to zdôraznené v Odporúčaní UNESCO o ochrane tradičnej kultúry a folklóru z roku 1989, vo Všeobecnej deklarácii UNESCO o kultúrnej rozmanitosti z roku 2001 a v Istanbulskej deklarácii z roku 2002 prijatej na zasadnutí Tretieho okrúhleho stola ministrov kultúry. Európska únia sa pripojila k darcom, ktorí podporujú celosvetovú implementáciu Dohody o zachovaní nehmotného kultúrneho dedičstva.

Dohovor UNESCO charakterizuje nehmotné kultúrne dedičstvo ako „... postupy, stvárnenia, prejavy, poznatky, schopnosti, ako aj nástroje, predmety, artefakty a s nimi spojené kultúrne miesta, ktoré spoločenstvá, skupiny a v niektorých prípadoch jednotlivci pokladajú za súčasť svojho kultúrneho dedičstva. Toto nehmotné kultúrne dedičstvo si spoločenstvá a skupiny odovzdávajú z generácie na generáciu a sústavne ho znova vytvárajú ako reakciu na okolité prostredie, interakciu s prírodou a svojou históriou, pričom im poskytuje pocit identity a kontinuity, podporujú tak úctu ku kultúrnej rozmanitosti a ľudskej tvorivosti.“ UNESCO v svojom dokumente stanovuje štyri ciele dohovoru: ochraňovať nehmotné kultúrne dedičstvo, zabezpečiť úctu k nehmotnému kultúrnemu dedičstvu príslušných spoločenstiev, skupín a jednotlivcov, zvyšovať na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni informovanosť o význame nehmotného kultúrneho dedičstva a o zabezpečení jeho vzájomného uznania a umožniť medzinárodnú spoluprácu a pomoc.

Slovenské nehmotné kultúrne dedičstvo ako komplex duchovných pamiatok, najmä jazyka a jeho nárečových podôb, ľudovej slovesnosti, zvykov a obyčají, hudby, piesní, tancov, ale aj širokospektrálnych prejavov miestnej a regionálnej kultúry, vrátane záujmovej umeleckej činnosti, a tiež ďalších kultúrno-spoločenských artefaktov vznikajúcich v minulosti i súčasnosti na území Slovenska možno považovať za tradičný „kultúrny genofond“ nášho spoločenstva i jeho jednotlivých členov. O záchranu, podporu mapovanie a šírenie tohto „genofondu“ je nevyhnutné sa neustále starať, keďže „ním“ sa stáva, či ako „on“ na spoločenstvo a jeho členov pôsobí iba vďaka zachovávaniu kontinuity odovzdávania hodnôt nastupujúcim generáciám a keďže iba týmto spôsobom sa zabezpečuje trvalá starostlivosť o rozvoj hodnotného, autentického kultúrneho vedomia a identity slovenského národa, ale aj národnostných menších žijúcich na Slovensku.

Výzvou moderných čias je sprístupňovať nehmotné kultúrne dedičstvo čo najširším vrstvám obyvateľstva. K najmodernejším formám šírenia informácií patrí internet, ktorý umožňuje komukoľvek – priamo doma – sprístupňovať si digitálne informácie, vrátane záznamov nehmotného kultúrneho dedičstva. Už dnes nie je nezvyčajné, že sa na internete nachádzajú v digitálnej podobe knižné diela, vedecké práce či učebné texty alebo videonahrávky piesní, tancov či kultúrnych podujatí obcí, miest, regiónov, ako aj celoštátneho či medzinárodného charakteru. Každý človek by v modernej dobe mal mať možnosť vzdelávať sa aj prostredníctvom internetu, kultivovať vďaka jeho možnostiam svoje vedomie a podieľať sa na spoločných hodnotách svojho spoločenstva i okolitých spoločenstiev. Táto výzva má preto mimoriadny význam i dosah a zasluhuje si adekvátnu podporu či už zo strany štátu alebo samospráv, všetkých kultúrnych inštitúcií i jednotlivcov, ktorým záleží na kultúrnosti a kultúre, výmene kultúrnych informácií a vytváraní kultúrneho prostredia zľudšťujúceho životné podmienky a obohacujúceho človeka.

Štefan Cifra,

šéfredaktor Národnej osvety